

WÓJT

Projekt

dr Konrad Koc

z dnia 15 stycznia 2025 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY GMINY BĘŁCHATÓW**

z dnia 2025 r.

**w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Bełchatów
na lata 2025 - 2027**

Na podstawie art. 18 ust 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1465; zm.: Dz. U. z 2024 r. poz. 1572, poz. 1907 i poz. 1940) oraz w związku z art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2024r., poz. 177 zm.: Dz. U. z 2024 r. poz. 742, poz. 743, poz. 858 i poz. 1572) Rada Gminy Bełchatów uchwała, co następuje:

§ 1. Uchwała się Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Bełchatów na lata 2025-2027, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Bełchatów.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Kierownik
Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Bełchatowie

mgr Anna Kumor

RADCA PRAWNY
Łd-P-287

Monika Kurowska

Załącznik do uchwały Nr

Rady Gminy Belchatów

z dnia.....2024 r.

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY W GMINIE BÉŁCHATÓW NA LATA 2025 -2027

I. WPROWADZENIE

Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej.

Rodzina stanowi dla dziecka najlepsze naturalne środowisko, w którym otoczone jest opieką i ma możliwość zaspokajania swoich potrzeb. W prawidłowo funkcjonującej rodzinie, w systemie cenionych wartości, na plan pierwszy wysuwane jest szczęście i dobro dziecka, które daje równocześnie szczęście rodzicielskie i małżeńskie. Jednak nie wszystkie rodziny swoje funkcje realizują w takim stopniu, by dzieci mogły się w nich prawidłowo rozwijać i czuć się szczęśliwe. W wielu dysfunkcyjnych rodzinach występują problemy, które zakłócają ich funkcjonowanie i są szczególnie groźne dla dziecka, jego rozwoju psychosomatycznego i wychowania. W rodzinach pojawiają się trudności na skutek czynników zewnętrznych (np. bezrobocie, choroba, wzrost kosztów utrzymania). Są jednak i takie rodziny, w których źródło dysfunkcji tkwi w wielu czynnikach odnoszących się do właściwości osobowościowych członków rodziny (np. nałogi, przestępczość, przemoc, zaniedbywanie obowiązków).

Dokonujące się zmiany, postęp, szybsze tempo życia niosą wiele pozytywnych skutków, ale niestety pogłębiają też wiele negatywnych zjawisk, takich jak: bezrobocie, uzależnienia, przemoc, przestępczość, które bardzo często powodują rozpad rodziny. Takie nieprawidłowe funkcjonowanie rodziny odbija się negatywnie na losach jej członków, jak i na całym społeczeństwie. Tak więc, jeśli w rodzinie pojawiają się dysfunkcje, instytucje i służby zobligowane do wspierania rodziny, zobowiązane są do podjęcia na jej rzecz określonych działań. W pracy tej bardzo istotne jest koordynowanie działań wszystkich instytucji zajmujących się wspieraniem rodziny, ponieważ problemy te bardzo często wymagają interdyscyplinarnych rozwiązań.

Organizując różnorodne formy wsparcia na rzecz rodziny problemowej, należy doceniać i konsekwentnie realizować zasadę podstawowej roli opiekuńczej i wychowawczej rodziny w rozwoju dziecka. Zamiast zastępować i wyręczać rodzinę w wypełnianiu jej roli, należy ją przede wszystkim wspierać, aby przywrócić jej prawidłowe funkcjonowanie. Należy budować system wspierania rodzin biologicznych oraz rozwijać rodzinne formy opieki zastępczej. Bardzo ważne jest, aby wszystkie podmioty i instytucje uczestniczyły w procesie wspierania rodziny.

II. UKIERUNKOWANIA PRAWNE PODEJMOWANYCH DZIAŁAŃ

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej jest najważniejszym aktem prawnym regulującym wszystkie aspekty życia członków naszego społeczeństwa. Jest to akt najwyższej wagi, któremu powinny być podporządkowane ustawy i rozporządzenia dotyczące różnych sfer życia społecznego. Realizując Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Belchatów na lata 2025 – 2027 należy brać pod uwagę w szczególności:

1. ustawę z dnia 9 czerwca 2011 o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
2. ustawę z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej;
3. ustawę z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi;
4. ustawę z dnia 28 listopada 2003r. o świadczeniach rodzinnych;
5. ustawę z dnia 7 września 2007r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów;
6. ustawę z dnia 4 listopada 2016r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”;
7. ustawę z dnia 25 lutego 1964r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy.

III. ORGANIZACJA WSPARCIA RODZINY

Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej.

Obowiązek, o którym mowa, jednostki samorządu terytorialnego oraz organy administracji rządowej realizują w szczególności we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi.

Ustawa również dokonuje podziału kompetencji, w tym działań i zadań pomiędzy samorządami, który przedstawia się następująco:

GMINA	POWIAT	SAMORZĄD WOJEWÓDZKI
Profilaktyka – wspieranie rodziny	·Piecza zastępcza rodzinna i instytucjonalna ·Usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej ·Adopcja	
·Asystent rodziny ·Placówki wsparcia dziennego ·Rodziny wspierające ·Inne podmioty lub instytucje działające na rzecz dziecka i rodziny	·Rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka ·Placówki opiekuńczo-wychowawcze ·Usamodzielnienie ·Organizator rodzinnej pieczy zastępczej (koordynator) ·Rodziny pomocowe	·Ośrodek adopcyjny ·Regionalna placówka opiekuńczo-terapeutyczna ·Interwencyjny ośrodek preadapcyjny

Profilaktyka – wspieranie rodziny

Wspieranie rodziny powinno być w miarę możliwości wczesne i mieć charakter profilaktyczny i ochronny. Priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci, młodzieży oraz kształtowanie wartości i norm z ich wychowaniem.

W Gminie Bełchatów zadania w obszarze profilaktyki i pomocy dziecku w rodzinie ujęte są również w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii.

Działania profilaktyczne skierowane są przede wszystkim do rodzin wychowujących dzieci, a jednocześnie niewygodnych wychowawczo, dotkniętych przemocą, ubogich i zagrożonych ubóstwem, przezwyciężających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Rodzinie takiej zapewnia się wsparcie, które polega w szczególności na:

- analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie;
- wzmacnianiu roli i funkcji rodziny;
- rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny;
- podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny;
- pomocy w integracji rodziny;
- przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny;
- dążeniu do reintegracji rodziny.

Rodzina może otrzymać wsparcie przez działania asystentów rodziny, placówek wsparcia dziennego, rodzin wspierających oraz innych podmiotów lub instytucji działających na rzecz dziecka i rodziny. Wspieranie rodziny jest prowadzone w formie pracy z rodziną oraz pomocy w opiece i wychowaniu dziecka.

Praca z rodziną

Praca z rodziną w szczególności ukierunkowana jest na wspieranie więzi uczuciowych w rodzinie, pomoc w integrowaniu rodziny z otoczeniem, pomoc w odbudowywaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, neutralizowanie czynników negatywnie działających na dziecko. Praca z rodziną powinna być możliwie wczesnie podejmowana przez profesjonalnie przygotowaną kadrę oraz realizowana poprzez konsultacje i poradnictwo specjalistyczne, terapię i mediacje, usługi dla rodzin z dziećmi, pomoc prawną, szczególnie

z zakresu prawa rodzinnego, organizowanie spotkań dla rodzin mających na celu wymianę ich doświadczeń oraz zapobieganie izolacji, zwanych „grupami wsparcia” lub „grupami samopomocowymi”.

Pomoc rodzinie powinna opierać się na sprawnie prowadzonej komunikacji i informacji na rzecz dziecka i rodziny. Istotnym we wzmocnieniu systemu opieki nad dzieckiem jest budowanie w środowisku lokalnym systemu informacyjnego polegającego przede wszystkim na zgłaszaniu każdej niepokojącej informacji na temat dziecka do ośrodka pomocy społecznej.

W pracy z rodziną ważna jest koordynacja działań wszystkich instytucji i służb zobligowanych do wspierania rodziny. W Gminie Bełchatów jednostkami zajmującymi się pomocą rodzinie jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Zespoły Szkolno-Przedszkole, Centrum Kultury i Sportu Gminy Bełchatów. Jednostki realizują zadania wynikające z szeroko rozumianej profilaktyki, pomocy finansowej i wiele działań ukierunkowanych na dziecko i rodzinę. Wiele zadań szczegółowych zawartych jest w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii.

IV. DIAGNOZA

Z analizy danych sprawozdawczych prowadzonych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bełchatowie wynika, że niezbędna jest praca w zakresie wsparcia rodzin z Gminy Bełchatów na różnych płaszczyznach. Pod opieką Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bełchatowie znajdowały się rodziny:

Tabela nr 1. Rodziny objęte pomocą GOPS w tym również wyłącznie pracą socjalną

Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2021	181	305
2022	160	288
2023	168	304

Tabela nr 2. Struktura rodzin z dziećmi objętych pomocą GOPS

Rok	1 dziecko	2 dzieci	3 dzieci	4 dzieci	5 dzieci	6 dzieci	7 i więcej dzieci
2021	18	9	6	1	3	0	0
2022	11	12	9	3	1	0	0
2023	12	19	7	3	1	1	0

Tabela nr 3. Powody uprawniające do korzystania ze świadczeń pomocy społecznej

Powód trudnej sytuacji życiowej rodziny	Liczba rodzin w 2021	Liczba rodzin w 2022	Liczba rodzin w 2023
ubóstwo	128	116	116
sieroctwo	0	0	0
bezdomność	2	7	4
potrzeba ochrony macierzyństwa	15	14	17
wielodzietność	10	9	11
bezrobocie	68	55	66
niepełnosprawność	94	82	92
długotrwała lub ciężka choroba rodziny niepełne	115	107	110
rodziny niepełne	12	10	11
przemoc w rodzinie	1	1	3
alkoholizm	27	30	23
Trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	4	2	9
zdarzenie losowe	3	1	2

Dane z tabeli nr 3 przedstawiają, że główną przesłanką przyznawania świadczeń z pomocy społecznej jest ubóstwo (dochód rodzin jest niższy od kryterium dochodowego określonego w ustawie o pomocy społecznej lub brak dochodu), długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność i bezrobocie.

Zarządzeniem nr 137/2023 Wójta Gminy Bełchatów z dnia 4 października 2023r. w sprawie powołania członków Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej zmienionego Zarządzeniem Nr 155/2024 Wójta Gminy Bełchatów z dnia 2 października 2024r. został powołany Zespół Interdyscyplinarny,

którego członkami są przedstawiciele instytucji: ośrodka pomocy społecznej, policji, ochrony zdrowia, stowarzyszenia, oświaty, zawodowej służby kuratorskiej i gminnej komisji przeciwdziałania alkoholizmowi. Zespół ma za zadanie m.in. diagnozowanie problemu przemocy domowej na poziomie lokalnym, inicjowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej i powierzenie ich wykonania właściwym podmiotom, inicjowanie działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową.

Tabela nr 4. Liczba założonych „Niebieskich Kart”

	Rok 2021	Rok 2022	Rok 2023
Liczba ogółem sporządzonych Niebieskich Kart	31	21	30
Liczba rodzin w których zostały założone Niebieskie Karty	20	16	26
Liczba sporządzonych Niebieskich Kart w rodzinach z dziećmi	11	9	17

Dane z tabeli nr 4 przedstawiają zmiany w liczbie sporządzanych Niebieskich Kart na przestrzeni trzech lat. Zauważamy, że liczba rodzin w każdym roku jest mniejsza niż ilość sporządzonych Niebieskich Kart. Jest to spowodowane tym, że w jednej rodzinie są sporządzane kolejne karty dokumentujące następne zdarzenie stosowania przemocy w rodzinie, ponadto w poszczególnych latach te same rodziny są obejmowane procedurą Niebieskiej Karty. Faktyczna liczba rodzin, w w/w-nych latach, ogółem to 62 rodziny, w tym 37 rodzin z małoletnimi dziećmi.

W sytuacji, w której rodzice zostają czasowo lub trwale pozbawieni praw rodzicielskich lub władza rodzicielska została ograniczona, sąd postanawia o ustanowieniu nad dzieckiem opieki zastępczej i umieszczeniu poza rodziną biologiczną.

Tabela 5. Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej

Rodzaj pieczy zastępczej	Rok 2021	Rok 2022	Rok 2023
Rodziny zastępcze	4	4	5
Domy dziecka/placówki	3	3	2

Powyższa tabela przedstawia, że liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej utrzymuje się na podobnym poziomie.

Tabela 6. Liczba rodzin „Karta Dużej Rodziny

	Rok 2021	Rok 2022	Rok 2023
Liczba rodzin	38	123	122
Liczba dzieci	57	98	71
Liczba rodziców	60	204	208

Rodziny posiadające troje i więcej dzieci mogą korzystać ze zniżek i dodatkowych uprawnień. Ogólnopolska Karta Dużej rodziny funkcjonuje zarówno w instytucjach publicznych jak i w prywatnych firmach. Karta jest wydawana w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Bełchatowie na wniosek rodzica.

V. ZASOBY

Instytucje i organizacje realizujące zadania mieszczące się w zakresie wspierania rodziny oraz inne pełniące funkcje wspierające:

- 1) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bełchatowie/ Zespół Interdyscyplinarny do Spraw Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Gminie Bełchatów,
- 2) Urząd Gminy w Bełchatowie/ Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Bełchatów,
- 3) 5 Zespołów Szkolno-Przedszkolnych i 1 Szkoła Podstawowa funkcjonujące na terenie Gminy Bełchatów,

4) Centrum Kultury i Sportu Gminy Bełchatów.

Instytucje i organizacje z poza terenu Gminy Bełchatów:

- 1) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bełchatowie,
- 2) Powiatowy Urząd Pracy w Bełchatowie,
- 3) Organizacje pozarządowe,
- 4) Placówki służby zdrowia,
- 5) Sąd Rejonowy w Bełchatowie – Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej wykonujący orzeczenia w sprawach rodzinnych i nieletnich oraz Wydział Rodzinny i Nieletnich.

Asystent rodziny

Zadaniem ustawowym gminy jest zatrudnienie asystenta rodzinnego do bezpośredniej pracy z rodziną. Asystent rodziny zajmuje się niezależnie od pracowników socjalnych, wyłącznie pomocą i pracą z rodziną. Celem pracy asystenta jest osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi jej wychowanie dzieci. Jego głównym zadaniem jest niedopuszczenie do oddzielenia dzieci od rodziny oraz podjęcie działań zmierzających do zażegnania kryzysu w rodzinie. Elastyczny i nienormowany czas pracy asystenta rodzinnego służyć ma realnym potrzebom i rytmowi życia rodziny.

Rolą asystenta rodziny nie jest powielanie pracy pracownika socjalnego, którego zadanie polega między innymi na systematycznym oddziaływaniu na środowisko zagrożone wykluczeniem i udzielanie im odpowiedniego wsparcia. Asystent rodziny kierowany jest do pracy tylko z tymi rodzinami, w których sytuacja dziecka małoletniego wymaga wsparcia zewnętrznego. Potrzeba jego zatrudnienia ustanie wraz z osiągnięciem przez rodzinę umiejętności samodzielnego, prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Rola asystenta rodziny zaczyna się już na etapie profilaktyki. Jego zadaniem jest całościowe wspieranie rodzin wychowujących dzieci, zagrożonych różnymi dysfunkcjami. Rola asystenta rodziny polega na aktywnym wspieraniu rodziny wychowującej dzieci, w której mają miejsce problemy trudne do pokonania samodzielnie przez tę rodzinę.

Asystent rodziny w swojej pracy korzysta z pomocy osób reprezentujących instytucje i służby zainteresowane rozwiązaniem problemu danej rodziny.

Praca asystenta rodziny ma charakter kompleksowy. W pierwszej kolejności osoba pełniąca tę funkcję dba o rozwiązanie podstawowych problemów socjalnych rodzin: mieszkaniowych, materialnych, zdrowotnych czy prawnych, ponadto pomaga również w rozwiązywaniu problemów psychologicznych podopiecznych (emocjonalnych, rodzinnych, problemów w grupie rówieśniczej) i w razie potrzeby kieruje ich na odpowiednią terapię. Asystent rodziny wspiera również swoich podopiecznych w podejmowaniu aktywności społecznej, łagodzi ewentualne konflikty z sąsiadami, rodziną czy przedstawicielami placówek pomocy społecznej. Do jego zadań należy też motywowanie podopiecznych do podnoszenia kwalifikacji zawodowych lub kontynuowania nauki, pomoc w wyborze szkoły lub kursów zawodowych, przełamywaniu kompleksów i ewentualnych kryzysów wynikających z trudności i niepowodzeń w nauce. Asystent rodziny zachęca bezrobotnych do podjęcia pracy i wspiera ich w pierwszych miesiącach zatrudnienia.

Intensywna praca asystenta jest realizowana również w przypadku czasowego umieszczenia przez sąd dziecka poza rodziną. Wówczas zadaniem asystenta staje się nie tylko praca z rodziną w miejscu zamieszkania, ale również współpraca z rodziną zastępczą lub koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, odpowiedzialnym za dziecko umieszczone w instytucji sprawującej pieczę zastępczą, będącej w gestii powiatu oraz z sądem. Powinien on aktywnie uczestniczyć we wszystkich działaniach zmierzających do powrotu dziecka do rodziny.

Zgodnie z ustawą na jednego asystenta rodziny może przypadać nie więcej niż 15 rodzin. Biorąc pod uwagę zdiagnozowaną w Gminie Bełchatów liczbę rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi zatrudniono 1 asystenta rodziny.

Tabela 7. Liczba rodzin i dzieci pozostających pod opieką asystenta rodziny

Rok	Liczba rodzin	Liczba dzieci w tych rodzinach
2021	9	17
2022	12	28

W roku 2023 asystent miał pod opieką łącznie 13 rodzin, w których było 29 dzieci. Podobna liczba rodzin i dzieci będących pod opieką asystenta rodziny utrzymuje się od dwóch lat.

Pomoc w opiece i wychowaniu dziecka

Im bogatsza oferta pomocy w najbliższym środowisku rodziny, tym większa szansa wychwycenia odpowiednio wcześniej sytuacji zagrażającej bezpieczeństwu dziecka.

Efektywnym sposobem wspierania rodziny w wychowaniu dziecka, mimo problemów występujących w rodzinie jest stworzenie dzieciom i młodzieży z tych rodzin możliwości pobytu w środowiskowych dziennych instytucjach wychowawczych, czyli w różnorodnych placówkach wsparcia dziennego. Placówki te powinny nie tylko organizować dzieciom czas wolny i pomoc w nauce ale również wychowawcy w nich zatrudnieni powinni współpracować z rodzicami dziecka, szczególnie w zakresie podnoszenia świadomości i odpowiedzialności rodzicielskiej.

Rodziny wychowujące dzieci w wieku szkolnym, a zwłaszcza rodziny, które mają trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych w stosunku do swoich dzieci, potrzebują pomocy w zakresie organizowania tym dzieciom czasu wolnego, pokonywania trudności szkolnych, zaburzeń zachowania itp. W związku z tym konieczny jest rozwój różnorodnych środowiskowych form dziennej opieki instytucjonalnej nad dziećmi w wieku szkolnym oraz instytucji wspierających rodziny w wychowaniu i kształceniu dzieci. Rolę tę mogą pełnić placówki wsparcia dziennego oraz rodziny wspierające.

Placówki wsparcia dziennego

Placówka wsparcia dziennego może być prowadzona w formie:

- opiekuńczej, w tym w formie kół zainteresowań, świetlic i ognisk wychowawczych,
- specjalistycznej.

Gmina Bełchatów to zadanie realizuje poprzez Centrum Kultury i Sportu Gminy Bełchatów, które posiada filie świetlic wiejskich w różnych miejscowościach gminy. Dorosli, młodzież i dzieci mogą czynnie uczestniczyć w różnych zajęciach organizowanych przez Centrum.

Rodziny wspierające

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej jako jedno z istotnych zadań w pracy z rodziną wyszczególnia wsparcie środowiska lokalnego. Ważną rolę w tym zadaniu pełnią sąsiedzi, rodziny zaprzyjaźnione, rodziny rówieśników dzieci. Możliwość skorzystania przez rodzinę w kryzysie z pomocy innej rodziny, tzw. rodziny wspierającej może mieć nieocenione znaczenie w pracy z rodziną.

Rodzina wspierająca, przy współpracy asystenta rodziny, pomaga rodzinie przeżywającej trudności w opiece i wychowaniu dziecka, prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych.

Zgodnie z ustawą pełnienie funkcji rodziny wspierającej może być powierzone osobom z bezpośredniego otoczenia dziecka. Rodzinę wspierającą ustanawia wójt właściwy ze względu na miejsce zamieszkania rodziny wspieranej (w przypadku Gminy Bełchatów - Wójt Gminy Bełchatów) po uzyskaniu pozytywnej opinii kierownika ośrodka pomocy społecznej wydanej na podstawie przeprowadzonego rodzinnego wywiadu środowiskowego.

Zadania gminy w zakresie ustawowym obejmują również:

Współfinansowanie pobytu dziecka w pieczy zastępczej

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej współfinansowanie pobytu dziecka w pieczy zastępczej jest zadaniem własnym gminy.

W przypadku umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka albo w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki w wysokości:

- 1) 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,

- 2) 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 3) 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

VI. CELE PROGRAMU

Cel główny: Wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji związanych z opieką, wychowaniem i skuteczną ochroną dzieci, a także profilaktyka środowiska lokalnego w zakresie promowania społecznie pożądanego modelu rodziny.

Cele szczegółowe:

- 1) zabezpieczenie podstawowych potrzeb dziecka,
- 2) zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących.

VII. ZADANIA REALIZOWANE W RAMACH PROGRAMU

Cel szczegółowy I: Zabezpieczenie podstawowych potrzeb dziecka.

ZADANIA	REALIZATORZY/ PARTNERZY	WSKAŹNIKI REALIZACJI DZIAŁAŃ
Świadczenie pomocy społecznej rodzinom, żyjącym w trudnych warunkach materialnych	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	-liczba i formy udzielonej pomocy -liczba rodzin i dzieci w tych rodzinach objętych pomocą
Pomoc rodzinom w dostępie do przedszkoli	placówki oświatowe, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	- liczba dzieci (rodzin)
Zapewnienie dzieciom i młodzieży z ubogich rodzin posiłków w szkole i przedszkolu	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Gminy, placówki oświatowe	-liczba dzieci i młodzieży korzystających z posiłków -liczba rodzin korzystających z pomocy
Pomoc w zaopatrzeniu dzieci i młodzieży w artykuły szkolne i podręczniki	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Gminy, placówki oświatowe	-liczba dzieci (rodzin) objętych pomocą
Udzielanie dzieciom i młodzieży stypendiów i zasiłków szkolnych	Urząd Gminy	-liczba dzieci i młodzieży objętych pomocą -liczba rodzin korzystających z pomocy
Współorganizowanie wypoczynku dzieciom i młodzieży z ubogich rodzin, zagrożonych uzależnieniem zgodnie z programem profilaktycznym	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Gminy, organizacje pozarządowe	-liczba uczestników -liczba organizowanych form pomocy
Zabezpieczenie środków na pobyt dziecka w rodzinie zastępczej, placówce opiekuńczo-wychowawczej	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	-liczba dzieci umieszczonych w ośrodkach, rodzinach zastępczych, -wysokość środków przeznaczonych na pokrycie kosztów pobytu

Cel szczegółowy II: Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących.

ZADANIA	REALIZATORZY/ PARTNERZY	WSKAŹNIKI REALIZACJI DZIAŁAŃ
Systematyczna praca socjalna z rodzinami z problemem opiekuńczo-wychowawczym polegająca m. in. na diagnozie	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe	- liczba dzieci i rodzin objętych pracą socjalną, - liczba szkół, z którymi współpracowali pracownicy socjalni

deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, wydolności opiekuńczo-wychowawczej, zaniedbań względem dzieci oraz ocenie sytuacji dziecka w rodzinie, środowisku szkolnym i rówieśniczym		
Zapewnienie rodzinom z problemami bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych pomocy asystenta rodziny	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	- liczba asystentów rodziny pracujących na rzecz rodzin - liczba rodzin, którym przydzielono asystenta
Pomoc w podnoszeniu kwalifikacji przez asystentów rodziny	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	- liczba szkoleń - liczba uczestników
Działania korekcyjno-edukacyjne mające na celu ograniczenie przemocy domowej skierowane do potencjalnych sprawców przemocy	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, organizacje pozarządowe	- liczba i rodzaj działań - liczba rodzin objętych działaniami - rodzaj grup zawodowych
Zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży poprzez rozwój placówek wsparcia dziennego oraz poprzez sport, rekreację i kulturę	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Centrum Kultury i Sportu Gminy Bełchatów, Urząd Gminy, placówki oświatowe	- liczba i rodzaj działań - liczba dzieci objętych działaniami
Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, przestępczości i uzależnieniom wśród dzieci i młodzieży	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Centrum Kultury i Sportu Gminy Bełchatów, placówki oświatowe, Urząd Gminy, Komenda Powiatowa Policji, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	- liczba i rodzaj działań - liczba dzieci i młodzieży objętych działaniem
Organizacja grup wsparcia i grup samopomocowych dla rodzin z problemami wychowawczymi/tworzenie zespołów pomocy rodzinie	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, psycholog, placówki oświatowe	- liczba spotkań grup wsparcia - liczba rodzin
Współpraca z podmiotami pracującymi na rzecz rodziny w zakresie kreowania i upowszechniania pozytywnych wzorców funkcjonowania rodziny	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Centrum Kultury i Sportu Gminy Bełchatów, placówki oświatowe, Urząd Gminy, Komenda Powiatowa Policji, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, organizacje pozarządowe	- liczba i rodzaj podmiotów - liczba rodzin objętych działaniami

VIII. ANALIZA SWOT WSPARCIA RODZINY W GMINIE BEŁCHATÓW

Zasoby wewnętrzne – silne strony

- 1) Funkcjonujące w Gminie instytucje z obszaru polityki społecznej tj. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
- 2) Zatrudnienie asystenta rodziny pozwalające na poprawę stanu emocjonalnego, zwiększenie kompetencji społecznych i rodzicielskich oraz nabycie umiejętności rozwiązywania problemów przez rodzinę.

- 3) Znajomość zasobów środowiska lokalnego przez pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.
- 4) Poparcie działań i współpraca z samorządem gminnym.
- 5) Doświadczenie i wiedza we wsparciu rodziny pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej odpowiedzialnych za wsparcie rodziny (tj. asystent rodziny, pracownicy socjalni).
- 6) Duży poziom informatyzacji Gminy.
- 7) Infrastruktura oświatowa (5 zespołów szkolno-przedszkolnych i 1 szkoła podstawowa).
- 8) Programy edukacyjne w szkołach.
- 9) Działalność na rzecz rodzin instytucji kulturalnych oraz placówek oświatowych.
- 10) Nowoczesne boiska i sale gimnastyczne.

Zasoby wewnętrzne – słabe strony

- 1) Brak zaplecza technicznego do poszerzenia realizacji form wsparcia (brak pomieszczeń, wyposażenia).
- 2) Obecność zjawiska wyuczonej dziedzicznej bezradności rodzin korzystających z pomocy społecznej.
- 3) Ograniczone zasoby lokalowe Gminy (mieszkania komunalne, socjalne).
- 4) Mała dostępność do specjalistycznego wsparcia zdrowia psychicznego dla dzieci.
- 5) Duża liczba rodzin, w których występuje problem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.
- 6) Jeden złobek na 80 miejscowości.
- 7) Rozległość Gminy.

Zasoby zewnętrzne – szanse

- 1) Ogólnopolska Karta Dużej Rodziny.
- 2) Ustawy wspierające finansowo rodziny z dziećmi.
- 3) Współpraca z placówkami powiatowymi: PCPR, placówki opiekuńczo-wychowawcze, sąd, kuratorzy, Policja.
- 4) Wzrost świadomości jaką wartość niesie ze sobą rodzina.
- 5) Wzrost świadomości dotyczącej wiedzy na temat wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczej przez rodziców.
- 6) Wzrost świadomości i umiejętności korzystania przez rodziny z różnych form wsparcia.

Ograniczenia zewnętrzne – zagrożenia.

- 1) Niespójne i ciągle zmieniające się przepisy prawa.
- 2) Obecność zjawiska takiego jak: rozpad rodziny, osłabienie więzi rodzinnych, hermetyzacja rodziny, mechanizm odpowiedzialności zbiorowej, przerzucanie odpowiedzialności za wychowanie i edukację dzieci na Państwo i instytucje.
- 3) Wzrost kosztów utrzymania rodziny.
- 4) Wypalenie zawodowe pracowników.
- 5) Stereotypowe myślenie odbiorców dotyczące Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej - jako instytucji udzielającej jedynie wsparcia finansowego.
- 6) Zrzucanie na Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej odpowiedzialności za pojawiające się na terenie gminy niepokojące i patologiczne dysfunkcje osób w rodzinach.
- 7) Zagrożające i aspołeczne formy spędzania wolnego czasu przez dzieci i młodzież.

IX. ADRESACI

Adresatami Programu są dzieci i młodzież zamieszkujące na terenie Gminy Bełchatów, przeżywające trudności w sferze opiekuńczo-wychowawczej, w tym rodziny, których dzieci umieszczone zostały w pieczy zastępczej.

Wszystkie dzieci wymagają ochrony ich praw i wolności oraz pomocy dla zapewnienia harmonijnego rozwoju i przyszłej samodzielności życiowej. Szczególnej uwagi wymagają dzieci i młodzież z rodzin niewydolnych wychowawczo. Dysfunkcje rodziny przyczyniają się do powstawania znacznych strat rozwojowych dzieci żyjących w tych rodzinach. Niewydolność rodziców zaburza zaspokajanie podstawowych potrzeb rozwojowych dziecka, prowadzi między innymi do niepowodzeń szkolnych oraz izolacji społecznej.

X. FINANSOWANIE

Finansowanie Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2025-2027 odbywać się będzie w ramach środków budżetu Gminy Bełchatów, dotacji oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.

XI. MONITOROWANIE

Koordynatorem Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2025-2027 jest kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bełchatowie. Monitorowanie i ewaluacja odbywać się będą poprzez przedkładanie przez Wójta Gminy Bełchatów, w terminie do 31 marca każdego roku Radzie Gminy Bełchatów, sprawozdań z realizacji Programu, sporządzanych na podstawie informacji uzyskanych od podmiotów uczestniczących w realizacji zadań.

Uzasadnienie

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Bełchatów opracowany na lata 2025-2027 jest kontynuacją realizowanego w cyklach 3-letnich gminnych programów rodziny, przygotowywanych w oparciu o art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W myśl w/w-nej ustawy na jednostki samorządu terytorialnego nałożony został obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej. Obowiązek ten jednostki samorządu terytorialnego realizują w szczególności we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi.

Zgodnie z art. 176 cytowanej ustawy działania realizowane przez samorząd gminny to:

- 1) opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;
- 2) tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystenta rodziny;
- 3) tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:
 - a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;
- 4) finansowanie:
 - a) podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
 - b) kosztów związanych z udzielaniem pomocy, ponoszonych przez rodziny wspierające;
- 5) współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;
- 6) sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finasowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej z zastosowaniem systemu teleinformatycznego;
- 7) prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

Program jest opracowany na lata 2025 - 2027 jest w dużej mierze kontynuacją działań podejmowanych w ramach realizacji programu poprzedniego tj. na lata 2022-2024 przyjętego Uchwałą Nr LI/441/2022 Rady Gminy Bełchatów z dnia 25 sierpnia 2022r. W związku z utratą ważności obowiązywania w/w-aktu, zaistniała konieczność przyjęcia nowego Programu.

WÓJT

dr Konrad Koc

**Kierownik
Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Bełchatowie**

mgr Anna Kumor